

MONTESSORI- GYEREK

ÚTMUTATÓ ÖNÁLLÓ, KREATÍV
ÉS MEGÉRTŐ GYERMEKEK NEVELÉSÉHEZ

SIMONE DAVIES ÉS JUNNIFA UZODIKE

BEVEZETÉS

1

- 12 Miért van szükség
a Montessori-módszerre otthon?
- 14 Kik vagyunk mi?
- 15 A könyvről
- 16 A Montessori-módszer
minden gyermekhez illik
- 17 Miért szeretjük a 3-6 éves
gyermeket?
- 18 Miért szeretjük a 6-12 éves
gyermeket?

MIÉRT VAN SZÜKSÉG A MONTESSORI-MÓDSZERRE OTTHON?

Mi lenne, ha létezne egyszerűbb módja is a gyermeknevelésnek? Szülőként zsonglőröködünk munkahelyi és otthoni feladatokkal, igyekszünk időt szakítani az élet és a család élvezetére, próbálunk hozzátenni közösségünkhöz, megküzdeni az emberiség komoly kihívásaival és a technológia hatásaival, illetve leküzdeni a bolygónk jövőjével kapcsolatos aggodalmainkat is.

Mi (Junnifa és Simone) úgy gondoljuk, hogy ennek a zsonglőrmutatványnak a Montessori-módszer az ellenszere. Ezáltal elsajátíthatjuk a gyermekeink megértéséhez szükséges képességeket. Az ő szemükkel láthatjuk a világot, és örömmel nevelhetjük fel őket. Akár (és különösen) egy bizonytalan jövő fényében is.

A Montessori-megközelítés a Junnifa és Simone által csak *triumvirátusnak* nevezett elveket foglalja magában.

Először is tiszteletben, szeretetben és megértésben neveljük fel gyermekeinket. Szülőként és gondozóként útmutatók vagyunk, nem pedig főnökök vagy szolgák. Az ő oldalukon állunk, együtt lépdelünk ezen az úton. Az úton, amelynek során minden (jó és rossz is) tanulási és fejlődési lehetőséget rejt magában.

Másodszor: jellemzője az előkészített környezet. Tudatosan is berendezhetjük otthonunkat (és bevezethetjük gyermekünket az otthonon kívüli nagyvilágba), hogy önállóvá váljon, és valahová tartozóknak, a család és a közösség fontos tagjának érezze magát.

Harmadszor pedig fontos, hogy legyenek olyan tevékenységek, amelyeket gyermekeink egyéni tulajdonságaihoz igazítunk, és amelyek holisztikusan segítik fejlődésüket: kognitívan, érzelmileg, közösségileg és lelkileg egyaránt.

Dr. Maria Montessori több mint száz éve dolgozta ki gyermekfejlesztési modelljét. Hogy lehet mindez máig aktuális? Emlékeztetjük az olvasót, hogy a gyerekek szükségletei és jellemzői azóta sem változtak. A gyerekeknek mozgás, önkifejezés és kapcsolódás kell, és az, hogy megismerhessék az őket körülvevő világot. A Montessori-elv szerint nem azért akarjuk, hogy tanuljanak, mert valaki erőlteti azt, hanem azért, mert van bennük egy belső tűz, amelyet óvni és táplálni kell. Ezenkívül a Montessori-szemléletmód a világ minden táján, mindenféle gyermeknél több mint egy évszázada beválik. Olyan filozófia ez, amely lehetővé teszi, hogy a gyermekek egyedi tempójuk szerint fejlődjenek, saját tanulási módszereikkel, egyéni érdeklődésükre alapozva.

Gyermekeink akkor is hasznosnak érezhetik a Montessori-megközelítést, ha éppen nem Montessori-iskolába járnak, otthon mégis Montessori-elveket alkalmazunk. Valójában pontosan az teszi a Montessori-módszert elérhetővé, méltányossá és kulturálisan rugalmassá, hogy mindezeket az elveket saját, egyedi családi körülményeinkhez igazítjuk.

Sokan mondogatják, hogy ők nagyszerűen felnőttek Montessori-elvek nélkül is. Ez igaz lehet arra a kevés emberre, akinek családja feltétel nélküli szeretetet és lehetőségeket biztosított nekik, illetve akik körülményeik dacára gondoskodni tudtak magukról. Gyakran hisszük önmagunkról, hogy minden rendben. Ám ha egy kicsit mélyebbre ásunk, beteljesületlen álmokra bukkanunk, szülői vagy társadalmi elvárások alapján kitaposott ösvényekre találunk, illetve azt érezhetjük, hogy nem teljesen önmagunkként élünk, neheztelünk másokra, akik másként vélekednek, mint mi (politikailag, vallásilag, érdeklődési kört tekintve, kulturálisan, gazdaságilag stb.). Előfordulhat, hogy éppen saját családtagjainkra neheztelünk, esetleg sosem tanultuk meg kifejezni az érzelmeinket vagy világos határokat húzni másokkal szemben, és talán vannak régi sebeink, feldolgozatlan traumáink is. Szóval elhíhetjük, hogy nagyszerűen felnőttünk, de szép lassan megérthetjük, hogy mi magunk is sokat kaptunk volna a Montessori-neveléstől.

A Montessori nemcsak azért örvend egyre nagyobb népszerűségnek, mert divatos irányzat, hanem mert úgy szeretnénk általa felnevelni gyermekeinket, hogy kreatív és kritikus gondolkodók legyenek, akik képesek másokkal egy társadalomban élni és gondoskodni a Földről.

Nem ígérhetjük, hogy gyermekedből techtudós lesz, mint a Google-srácok. (Bár tény, hogy kreativitásuk nagy részét ők a Montessori-iskolájuknak tulajdonítják.) Annyit tehetünk, hogy megosztjuk veled az önálló, kreatív és megértő gyermek nevelésének minden titkát. Ezek a gyerekek öntudatosak, kedvesek és tiszteletteljesek, odafigyelnek magukra és a bolygónkra. Bármilyen szerepben a társadalom tagjaivá válhatnak, szerelőként, vezérigazgatóként, szülőként, tudósként, programozóként, földművelőként, pedagógusként, és hozzátehetik a maguk részét.

Sok szó esik majd gyermekről, felnőttől és környezetükről. A három dolog ugyanis szorosan összefügg. Megtanuljuk megérteni a gyermeket és azt, hogyan készíthetjük fel magunkat és a környezetet a támogatására. Látni fogjuk, hogy az alapelvek a józan észre hagyatkoznak, szinte ösztönösen jönnek, mégis sokan elfeledkeztünk róluk. Megtanulunk figyelni és felelni ahelyett, hogy reagálnánk; megérteni a cseperedő gyermek szükségleteit és még sok más.

Tudjunk meg többet a Montessori-gyerekekről!



KIK VAGYUNK MI?

Junnifa elvégezte a Nemzetközi Montessori Szövetség (Association Montessori Internationale – AMI) 0–3, 3–6 és 6–12 éveseket érintő diplomaképzéseit. Feleség és négy gyermek édesanyja, akiket a Montessori-elvek szerint nevelt már fogantatásuktól kezdve. A nigériai Abujában megalapította és ő vezeti a Fruitful Orchard Montessori nevű iskolát, amely tizenöt hónapostól tizenkét éves korig fogad gyermekeket; AMI-bizottsági tag, és elvégezte a „forrásanyag csecsemőnevelőknek” (Resources for Infant Educators – RIE) képzést is.

Junnifa hálás azért, hogy első gyermeke születése előtt rátalált a Montessori-oktatásra, mert ez lehetővé tette, hogy gyermekei szükségleteinek és saját eszköztárának megértésével felvértezve induljon el a szülőség útján. Együtt tanult gyermekeivel, ahogy azok cseperedtek. A gyermeknevelés, az iskola vezetése, az alsós tagozat irányítása, a közösségében és a világ minden táján élő családok támogatása folyamatosan erősíti a Montessori-módszerbe vetett hitét. Úgy gondolja, hogy ezek az elvek adják egy jó élet alapját, a tiszteleten és közösségtudaton alapuló, összetartó társadalom alapját, ahol mindenki megtanul odafigyelni önmagára, a másokra és a környezetére, így támogatva önmagát, a másikat, a (megfogható és megfoghatatlan) környezetet és a társadalom egészét.

Junnifa Montessori-pedagógusként és szülőként minden gyermekben, akivel dolgozik, a csodát látja. Otthon megbízik gyermekeiben, vezeti és határozott önállóságra biztatja őket, miközben szoros családi köteleket és közösséget hoz létre. Kulturálisan odaillő módon alkalmazza a Montessori-elveket, egyúttal Montessori-képzéseken vett részt az Egyesült Államokban, Olaszországban, Indiában és Dél-Afrikában.

Simone szintén AMI-s 0–3 oktató, 3–6 és 6–12-es asszisztensi diplomával rendelkezik, emellett pozitívfigyelmezés-tréninget is végzett. 2004 óta dolgozik Montessori-osztályokban, és 2008 óta saját szülő-gyerek osztályt vezet a hollandiai Jacaranda Tree Montessoriban.

Simone Montessori-elvek szerint nevelte két gyermekét (akik most már fiatal felnőttek). Miután kiábrándult a hagyományos oktatási rendszerből, az ausztráliai Castlecragben Montessori-játszócsoporthoz és -óvodába járatta őket, majd Hollandiában, tizenkét éves korukig magán Montessori-iskolába. Montessori-elveket alkalmazott otthon azután is, hogy gyermekei sima középiskolába és egyetemre mentek.

Simone megtapasztalta, hogy a Montessori-elvek empatikus, kedves, kíváncsi gyermekeket eredményeznek. Gyermekeivel is tiszteletteljes viszonyt ápolt: sosem kellett fenyegetőznie az együttműködés érdekében. Segítettek főzni, és remekül elsajátították a süteménysütést; mindegyikük sportolt, maguktól tanultak meg zongorázni, együtt lógtak barátaikkal, és órákig tudtak a nappali padlóján elnyúlva képregényeket olvasni, illetve kedvenc könyveik titkosításait kitalálni. A Montessori-életmód családi vakációkra is kiterjedt: rohagáltak tanyákon,

gátat építettek a tengerparton, és felfedezték a mindenféle városok múzeumait. Simone nagyon is tisztában van azzal, hogy kivételes helyzetben volt, amiért mindezt meg tudta adni gyermekeinek. Arról is biztosítja az olvasót, hogy a Montessori-módszer nem jelent tökéletes gyermeknevelést – hiszen az övéinek is megvoltak a maguk nehézségei és küzdelmei ezekben az években. Később, ebben a könyvben, leírja, hogyan oldotta meg ezeket.

A Montessori-elveket alkalmazva otthon békét, örömet és kapcsolódást éltünk át gyermekeinkkel – és reméljük, ez veled is így lesz.

A KÖNYVRŐL

Miután Simone megírta a *Montessori tipegőt*, Junnifával együtt pedig a *Montessori baba* című könyvet, az olvasók azt kérték, írjanak az ezt követő évekről is. Ennek az eredménye ez a könyv. Összegyűjtöttük dr. Maria Montessori bölcsességeit, Montessori-képzésünk anyagát, valamint saját tapasztalatainkat gyermekeinkkel és sok más családnál, rengeteg kutatást, szakmai oktatási anyagot, képzést, podcastot, workshopok anyagait, illetve számos Montessori-pedagógus is hozzátett a könyvhöz, mire elkészült ez a Montessori-családoknak szóló, háromtól tizenkét éves gyerekekről írt útmutató.

A könyv célja nem az, hogy Montessori-osztályt varázsoljunk otthonunkból. Sőt, ezt nem javasoljuk. Ez nem is az otthoni Montessori-féle oktatás kézikönyve. Könyvünk inkább arról szól, hogyan alkalmazzuk otthon a Montessori-elveket, akármilyen iskolába jár is gyermekünk.

Elolvashatjuk elejétől a végéig, de felüthetjük bárhol – mindenütt találunk valami bölcsességet, amit még ma gyakorlatba ültethetünk. Reményeink szerint a könyv egyfajta sámliként használható. Elsajátíthatjuk elveit, és ezeket egy idő után reflexszerűen alkalmazzuk majd. Utána eltehetjük a sámlit, és magunk is elérünk mindent (persze, bármikor belelapozhatunk újra, ha ismételni akarunk, vagy ha nehéz helyzet adódik).

Akár először olvasol a Montessori-elvekről, akár már gyermekeid születése előtt is ezt tetted, reméljük, magabiztosan csukod be a könyvet, és jobban megérted gyermekeidet, szorosabban kapcsolódsz családodhoz. Ha még sosem gyakoroltad otthon a Montessori-módszert, azt szeretnénk mondani, sosincs túl korán elkezdni, és sosem késő elkezdni. Először talán hatalmas változásnak tűnik, hogy megfigyeljünk, előkészítsük otthonunkat és magunkat, és újféle módon támogassuk a gyermek fejlődését, de tudd, hogy megéri a befektetést. A Montessori-nevelés nem villámgyors megoldás, hanem hosszú távú szemléletmód.